

Utfärdande verksamhet:
Coronagruppen, regional nivå

Datum: 2020-10-21

Innehållsansvarig	Britt Åkerlind	Version	3
Godkänd/beslutat av	Martin Magnusson, Britt Åkerlind	Dokumenttyp	<i>Direktiv</i>

Provtagning och smittspårning för covid-19 inom kommunal vård- och omsorg för äldre, regional anpassning av Folkhälsomyndighetens dokument (artikelnr: 20070-2)

Bakgrund

Regeringen har uppdragit till Folkhälsomyndigheten att utöka provtagning och smittspårning avseende covid-19.

Syfte

Målet med ökad provtagning och smittspårning är att förhindra smittspridning av covid-19 inom kommunal vård- och omsorg för äldre.

Generell information

Dokumentet hanterar:

1. Provtagning av vårdtagare med symptom
2. Smittspårning
3. Screenings-provtagning vid inflyttning

Regelmässigt ska provtagning ej ske på personer som tidigare diagnostiserats med covid-19 under de senaste sex månaderna (covid-19 påvisat mha PCR-teknik, Polymeras Chain Reaction). I undantagsfall sker detta efter noggrann medicinsk bedömning inom slutenvården eller av ansvarig primärvårdsläkare.

1. Provtagning av vårdtagare med symptom

Provtagning för covid-19 med PCR-prov från nasofarynx ska frikostigt erbjudas alla vårdtagare inom kommunal vård- och omsorg för äldre med symptom såsom vid övre eller nedre luftvägsinfektion men även de som uppvisar endast diskreta förändringar i sitt allmäntillstånd.

Det är känt att äldre kan ha mycket ospecifika symptom såsom trötthet, matleda, förvirring eller mag- och tarmbesvär (se sammanställning s 5).

Vårdtagaren betraktas som smittsam och ska isoleras. Personal ska följa basala hygienrutiner och använda personlig skyddsutrustning i väntan på provsvar.

2. Smittspårning

Syfte: Kartlägga vilka personer som utsatts för smitta samt varifrån smittan kommit med utgångspunkt från index (den första som diagnostiserats).

Ansvarig: Behandlande läkare, som ordinerat provet, är enligt Smittskyddslagen 2004:168 alltid ansvarig för smittspårningen.

Utförande:

1. Brukare (vårdtagare) diagnostiseras med covid-19 genom positivt svar på PCR
  - a) Behandlande läkare, representant från enheten-boendet och/eller medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) kommunicerar och skapar sig en bild av det aktuella läget. Detta dokument är ett stöd i det arbetet.
    - Kartlägg vilka personer (vårdtagare, personal, anhöriga) som varit i nära kontakt (inom 1 meter, ansikte mot ansikte) med den sjuka personen under dagen innan symptom eller efter symptomdebut.
Kom ihåg att även annan personal än vårdpersonal kan anses vara utsatt för smitta såsom städpersonal, köksanställda, vaktmästare eller liknande.
Fundera även över vem som kan ha smittat index.
    - Smittspårningsdokumentet som innehåller personuppgifter på de exponerade samt uppgifter rörande datum för exponering, symptom eller symptomfri, datum för insjuknande, provsvar (positivt eller negativt) ska föras av representanten för enheten (se smittspårningsmall, s 6).

b) Representant från enheten-boendet och/eller MAS utser en kontaktperson eller två kontaktpersoner för enheten-boendet. Behandlande läkare mottar informationen och vid kontakter med enheten-boendet för dialog med utsedd person eller personer.

c) Utsedd person kontaktar Smittskydd och vårdhygien, tel: 010-103 10 52.

Samråder avseende:

- Rådande förhållanden och rutiner i verksamheten.
- Överenskommer vilka smittskyddsåtgärder som är aktuella. Kan vara information till riskutsatta personer, förändrade rutiner och/eller provtagning av andra personer (kontakter, andra personer som uppvisar symtom).
Det bästa är att brukare (vårdtagare) och personal (kan ibland vara symptomfri) provtas av sjuksköterska på enheten-boendet genom behandlande läkare. Provtagning kan också ske på vårdcentralen eller via tjänsten på 1177. Använd det tillvägagångssätt som ger behandlande läkare/representant vid enheten-boendet snabbast resultat avseende smittspårningen.
- Kontaktar behandlande läkare och meddelar vilka ev. andra personer som skall provtas.
- När smittspårningen är avslutad översänds aktuellt smittspårningsdokument till behandlande läkare för arkivering (skild från patientjournalen).
- Personer utsatta för smitta ska informeras (av representanten för enheten) om att vara uppmärksamma på symptom, när dessa kan uppkomma (inkubationstid 2-14 dygn, medeltid 5 dygn) samt vilka åtgärder som ska vidtas om den exponerade utvecklar symptom.
[Du som har haft nära kontakt med en person som har covid-19](#) (länk till 1177).

d) Behandlande läkare

- Ordinerar provtagningar.
- Om provtagningar av personer som utsatts för smitta (kontakter) diagnostiserar covid-19 ska ny smittspårning inledas utifrån var och en som har covid-19 (nya index).
- Meddelar provsvaren, om positivt skriver klinisk anmälan, informerar om skyddsplikt och ger förhållningsregler.
- Arkiverar smittspårningshandlingarna när smittspårningen är avslutad.

(Anmärkning – i ordinärt boende är primärvårdsläkaren ansvarig och utförare av hela smittspårningen. Ansvarig kommunrepresentant bidrar med kunskapen om vilka som utsatts för smittrisk. Vid frågor kontaktas Smittskydd och vårdhygien).

2. Medarbetare som diagnostiserats med covid-19 ska informera sin chef om detta. Chefen kontaktar Smittskydd och vårdhygien, tel: 010-103 10 52.

Någon återkommande generell provtagning av symptomfri, icke exponerad personal, vårdtagare eller anhöriga rekommenderas inte.

3. Screening

Generell screenings-provtagning av asymtomatiska vårdtagare rekommenderas inte.

Provtagning av vårdtagare som ska skrivas in inom kommunal vård- och omsorg för äldre från hemmet ska erbjudas endast om vårdtagaren har symptom (även lindriga eller ospecifika) eller om nära anhörig i hemmet insjuknat.

Provtagning av vårdtagare som ska flytta in inom kommunal vård- och omsorg för äldre efter vård på sjukhus ska erbjudas endast ske om vårdtagaren har symptom (även lindriga eller ospecifika) eller om det finns skäl att misstänka exponering för covid-19 på sjukhus.

Medicinsk bedömning avseende smittsamhet av vårdtagare skall utföras av behandlande läkare (sjukhusläkare vid utskrivning från sjukhus eller primärvårdsläkare vid intag från tex hemmet). När provtagning är aktuell genomförs den inom slutenvården om vårdtagaren inte är medicinskt färdigbehandlad respektive inom kommunal vård- och omsorg för äldre om vårdtagaren är medicinskt färdigbehandlad.

Provtagningen får ej fördröja rätt placering av vårdtagaren.

Provtagning av vårdtagare som befinner sig i hemmet inför växelvård inom kommunal vård- och omsorg för äldre ska erbjudas endast ske om vårdtagaren har symptom (även lindriga eller ospecifika) eller om nära anhörig i hemmet insjuknat.

Ansvarig läkare är den som normalt brukar tillkallas vid hälsoproblem.

Covid-19 symptom hos äldre

Covid-19 påminner ofta om vanlig förkylning eller influensa. Symptomen kan vara ett eller flera av nedanstående:

- feber
- torrhosta
- trötthet
- allmän sjukdomskänsla
- muskel- och ledvärk
- halsont
- snuva, nästäppa
- diarré, magknip, illamående
- ögoninflammation
- huvudvärk
- nedsatt lukt- och smaksinne
- hudbesvär som utslag eller missfärgade fingrar och tår

Allvarliga symptom:

- andningssvårigheter eller andfåddhet
- bröstsmärtor eller tryck över bröstet
- nedsatt talförmåga eller rörelseförmåga

Äldre med covid-19 kan även ha ospecifika symptom såsom:

- uttalad trötthet
- låggradig feber (lätt förhöjd kroppstemperatur under 38 grader)
- nedsatt allmäntillstånd
- aptitlöshet
- förvirring
- förändrade beteendemässiga eller psykiska symptom hos demenssjuk

Vissa tillstånd och pågående läkemedelsbehandling till exempel med smärtstillande läkemedel kan försvåra upptäckt av lindriga symptom orsakade av covid-19.

Det är viktigt att personal utbildas för att tidigt kunna uppmärksamma och rapportera avvikelser i hälsotillståndet och symptom hos omsorgstagare.

Generös provtagning för covid-19 bör ske även vid ospecifika symptom.

Smittspårning kring vårdtagare med konstaterad covid-19 inom kommunal vård- och omsorg för äldre

Indexpatient (vårdtagare): _____

Smittsamhetsperiod: _____

Definition exponering: Ansiktsnära arbete eller annan kontakt inom 1 meter.

Exponerade kontakter nedan

Personnummer	Namn	Datum för exponering	Symptom ja/nej	Datum för ev. symptomdebut	Datum för provtagning	Provsvår pos/neg	Planerad uppföljning/ Information datum

OBS! Detta är en smittspårningshandling och ska arkiveras skild från vanliga journalhandlingar. Kopplingar ska kunna göras mellan smittspårningshandlingen och patientens journal. I patientens patientjournal ska det antecknas när smittspårningen påbörjats och avslutats. (HSLF-FS 2015:4)

- Smittsamhetsperiod är 24 h före symptomdebut och fram till att isolering/korrekt skyddsutrustning börjat användas.
- Vilka vårdtagare och personal/anhöriga har blivit exponerade under smittsamhetsperioden?
- Gör en lista (smittspårningsmall) och säkerställ att kontakterna informeras om att stanna hemma/stanna på sitt rum vid minsta symptom.
- Gå igenom vilka symptom som kan vara aktuella (se sammanställning s 3).
- Snabb provtagning vid symptom.